

Tabela 13.: Ribari i ribolovna sredstva 1975. — 1978.

		1975.	1976.	1977.	1978.
Organizacije udruženog rada	Stalni ribari	721	707	717	729
	Ostali stalni radnici	227	256	282	324
	Povremeni radnici	130	98	96	100
	Ukupno	1078	1061	1095	1153
Ribolovna sredstva društvenih i privatnih ribara	Individ. privredni ribari	224	196	149	123
	Sportski ribolovci	43825	47250	54620	57860
	Broj sportskih ribolovnih društava	195	199	203	207
	Motorni čamci	89	104	85	104
	Ostali čamci	419	270	283	262
	Prestor	10	4	7	31
	Alov	109	101	71	112
	Laptaš	27	16	10	27
	Vlak	67	54	55	81
	Metnica	68	33	24	60
	Bubanj-vrška	1792	1436	852	1294
Strukovi	127	204	74	1549	

Udio pojedine zemlje uvoznice u ukupnoj vrijednosti izvoza bio je u prošloj godini; SR Njemačka 50,8%, Italija 21,1%, Poljska 13,0%, Belgija 7,2%, DR Njemačka 3,9%, Švedska 1,9%, Austrija 1,1%, Francuska 0,6%, Švicarska 0,3% i Velika Britanija 0,1%.

Sve se manje ribe nudi za izvoz u inozemstvo iako to tržište traži istu kvotu. Cijene ribe u izvozu povećavaju se slabije nego cijene na domaćem tržištu, gdje je uz to i plasman povoljan, zato je sve manje raspoložive ribe za izvoz. Mjere stimulacije za izve-

zenu ribu postoje, ali je ostvarivanje te stimulacije dugotrajno.

Na kraju se donosi tabelarni pregled broj 13 koji sadrži kretanje ukupnog broja ribara, sportskih ribolovaca i ribolovnih sredstava u posljednje četiri godine.

Povećava se broj radnika kod organizacija udruženog rada i broj sportskih ribolovaca, a smanjuje broj individualnih privrednih ribara.

Josip Basioli

Mosho

Uloga i zadaća Instituta za ribarstvo u investicionoj djelatnosti ribnjaka

HISTORIJAT RAZVOJA ZNANSTVENO ISTRAŽIVAČKE DJELATNOSTI.

Današnji Institut za ribarstvo, koji je od 1978. god. OUR Fakulteta poljoprivrednih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, nastavlja kontinuirani rad, započet još 1912. god. u ihtiološkoj sekciji Hrvatskoga zoološkog društva na znanstveno istraživačkom području u slatkovodnom ribarstvu. Organizacioni oblik i naziv te djelatnosti se mijenjao s vremenom i prilikama.

Veći kvalitetni napredak ove male i koji puta ne-shvaćene ili nepriznate djelatnosti nastao je nakon osnutka Ministarstva ribarstva u NR Hrvatskoj i pristupanja obnovi ratom opustošenih ribnjaka. Potrebi stvaranja solidnije znanstvene ustanove udovoljeno je početkom 1948. god. osnutkom Instituta za slatkovodno ribarstvo NRH, kojoj je spomenuta postojeća radna jedinica poslužila kao jezgro. Razvojni put toga Instituta bio je, osobito u početku, suočen s poteško-

ćama i nerazumijevanjem. Zbog budžetskog načina financiranja, rad Instituta, koji je bio jedini te vrsti u Jugoslaviji, u početku se svodio više na fundamentalni znanstveni rad (1).

Glavna Direkcija za slatkovodno ribarstvo, u okviru Ministarstva ribarstva, surađivala je neko vrijeme na obnovi ratom opustošenih ribnjaka, ali raspoloživa sredstva su bila neznatna, da je tek nakon 1962. god. tj. 17 godina poslije rata, dostignuta površina od oko 7700 ha ribnjaka, koliko ih je bilo u Jugoslaviji još 1939. god. prije rata (2).

Nakon skokovitog napretka 1960. god. u tehnologiji uzgoja ribnjačkog šarana povećanjem gustoće nasada ribe više nego dvostruko, znatno je bio povećan prinos ribe i produktivnost ribnjačarske proizvodnje. U tomu je institut aktivno sudjelovao s nekim ribnjačarstvima i uvodio, te razrađivao novu tehnologiju (3).

Istodobno nastaju opće promjene u sistemu društvenog upravljanja, te Institut kao i većina svih znan-

stvenih ustanova, prelazi na samostalno financiranje. Zato Institut za slatkovodno ribarstvo rješavajući goruće probleme te grane privrede pronalazi u njoj i izvore financiranja svojeg djelovanja (1).

POJAVA ZNAČAJNE INVESTICIONE DJELATNOSTI.

Povećanjem prinosa ribe na jedinici površine ribnjaka i uvrštavanjem ribnjaka posve kod samog vrha ekonomičnosti i produktivnosti poljoprivredne proizvodnje (4), stvorena je takva ekonomska situacija, da je Jugoslavenska poljoprivredna banka otvorila poslije 1960. god. konkurs za kreditiranje investicija na ribnjacima i omogućila novi polet u proširenju proizvodnih kapaciteta.

Tada, kad su investicije na ribnjacima postale perspektivne, svatko, pa i bez iskustva, misli, da se može nekritično upuštati u ribnjačarske investicije, s kadrovima neprovjerenima u poznavanju ribnjačarske problematike, tehnologije i projektiranja (5).

Institut za slatkovodno ribarstvo se već od početka aktivno uključio u sudjelovanje na pripremi takvih investicionih programa. U takvom odlučnom momentu pružila se Institutu koncem 1961. god. dobra prilika, da počne koristiti Ing. Bauera, iskusnoga građevnoga i vodoprivrednog stručnjaka, koji je još kroz predavanja prof. Ivančića na Tehničkom fakultetu samoinicijativno dobro upoznao probleme gradnje ribnjaka. Zbog njegove stručnosti i savjesnosti, tadašnje rukovodstvo Instituta predlaže mu, da prijeđe sasam u Institut, kao stalni suradnik, što on od 1964. god. i prihvata.

Preko njega je Institut pružio stručnu i pouzdanu pomoć privrednim, a i drugim ribarskim organizacijama kod raznovrsne investicione djelatnosti i time udovoljio potrebi vremena.

Kako je baš tada započela velika investiciona djelatnost u slatkovodnom ribarstvu, to se je inž. Baueru pružila prilika, da svestrano razvije sve svoje znanje i sposobnosti u svim područjima te djelatnosti. Kako je Institut preuzimao zadatke na području cijele Jugoslavije, tako su i radovi inž. Bauera pokrivali cijelo to područje (6).

UDIO INŽ. JERKA BAUERA U INVESTICIONOJ DJELATNOSTI.

Na šezdeset lokacija u zemlji obrađivana je ribarska investiciona problematika. Nekada su to bili kratkotrajni radovi, a nekada su trajali i po nekoliko godina.

Citiramo iz sjećanja dipl. inž. Jerka Bauera prigodom navršene 70-godišnjice života:

»Kao suradnik Instituta izradio sam svega stotinu i pedeset elaborata, studija, programa, informacija, konzultacija, recenzija, nadzora i drugih prijedloga za šaranske i pastrvske ribnjake na 15.000 hektara površine. Kod toga sam koristio obilje raznovrsnih suradnika. Po tomu je sagrađeno preko 6.000 ha ribnjaka, od

čega je blizu polovica uz moj izravni nadzor. Mnoge sam probleme postavio i studirao samoinicijativno, o kojima drugi nisu razmišljali, ili su vladala neka krivamišljenja, pa su ih tek moje studije i publikacije učinile stručnoj javnosti poznatima u pravilnom obliku. Među njima su obrađeni i neki od fundamentalnih problema ribnjačarstva.

Publicirao sam i četrdesetak članaka, a većina od njih prvi puta obrađuje dotičnu problematiku u nas. Svi su originalni, imaju dubokog korijena u praksi i daju mnogo dokumentacije. Neki su i u svijetu priznati kao znanstveno djelo. Moja specijalizacija u sklopu Instituta prerasla je iz okvira samih usluga u jedan širi sistem.

U mojem radu nailazio sam više puta na nerazumijevanje i otpore. Najviše puta zbog iluzija i tendencija nekih ambicioznih projekatana i njihovih suradnika, koji su odbijali, da Institut vrši svoju opravdanu ulogu u investicijama.

Da je bilo više — kako bi danas rekli — samoupravnog sporazumijevanja, koordinacije iskustva i sredstava, mogao je opseg mojeg rada i uspjeh Instituta biti još obuhvatniji, a opća korist na ribnjacima veća.

Ja sam otišao u mirovinu u 42. godini radnog staža 1975. godine.

Makar je vrijeme moje pune aktivnosti prošlo, ali neriješenih problema i zadataka ostaje uvijek, čak se oni i množe, a ako me pozovu, ja pomažem i dalje kojom studijom i savjetom. Među probleme, koji me ne prestaju zanimati i koje ja i dalje samoinicijativno razrađujem, ulaze osobito održavanje dobre kvalitete vode i postizanje pogodnih uređaja i gradnja za najviše prinose u granicama ekonomičnosti«.

SADAŠNJE SMANJENJE MOGUĆNOSTI INVESTICIONE AKTIVNOSTI.

Akumulativna sposobnost ribnjačarske proizvodnje smanjuje se već duže vrijeme. Uzroci i razlozi tomu nisu predmet ovog prikaza, ali su opće poznati (3).

Opadanje akumulativne sposobnosti smanjuje ili čak posve poništava mogućnosti ulaganja u investicije. Krivo je zamišljati, da u investicije ulazi samo gradnja novih površina ribnjaka.

Povećanje proizvodnje i proizvodnosti postiže se također i poboljšanjem tehnologije, usavršavanjem opreme i mehanizacije, proširenjem tržišta i dr. Očito je, da se time ne mogu baviti neki neiskusni projektanti, koji su iskorištavali konjunkturu masovnog povećanja površina ribnjaka.

Sada se i značaj rada na investicijama i investicionim uslugama Instituta mijenja i očekuje se djelomična preorijentacija tj proširenje vrsti usluga u suradnji.

Odlaskom u zasluženu mirovinu inženjer Bauer je poručio: »Izražavam i ovom prilikom svoje priznanje i zahvalnost onima, koji su me pozvali i pristali da sa mnom surađuju, koji su mi savjetima i informacijama pomogli i koji su davali sredstva za uspješno izvršenje naših zajedničkih zadataka.

Moja poruka onima koji, dolaze iza mene, jest, da će rješavanje investicione i projektne problematike u budućnosti biti sve teže, ne samo što se ribnjačarstvo nalazi u sve težim ekonomskim prilikama, nego i što treba razvijati novu tehnologiju i uvažavati još više raznolikih zahtjeva i obzira.

Raščlanjeno usmjereno obrazovanje tražit će suradnju mnogo profila stručnjaka, koji po naravi svojega pojedinačnog posla premalo ili ništa ne znaju o ribarstvu koje je kompleksne naravi, a za koje se neće obično znati, tko je glavni i tko najbolje objedinjava takav komplicirani rad i odgovarati za koncepciju.

Ja sam u ribarstvo uložio mnogo truda i stalno učio, te će samo oni moći dati uspješna dostignuća, koji će se jednako zalagati u pronalaženju, studiranju i obradi efikasnih i funkcionalnih rješenja.«

LITERATURA

1. Turk, M.: Predgovor, Izbor naučnih i stručnih radova, Jubilarno izdanje, Institut za slatkovodno ribarstvo, Zagreb 1973.
2. Statistički podaci.
3. Livojević, Z.: Mogućnost proširenja prinosa šarana i praće ribe na 2000 kg/ha, Ribarstvo Jugoslavije, 2, 1970.
4. Pažur, K.: Ekonomika slatkovodnog ribarstva Jugoslavije, Agrarni institut Zagreb 1966.
5. Bauer, J.: Projektiranje šaranskih ribnjaka i problemi investicija i proizvodnje, Ribarstvo Jugoslavije, 4, 1971.
6. Livojević, Z.: Jedan skromni jubilej, Ribarstvo Jugoslavije, 6, 1978.

Dipl. inž. Jerko Bauer,
Dipl. inž. Mirko Turk

Na karti Jugoslavije vide se područja djelatnosti Instituta za ribarstvo.